

5. Стефановская Т.А. Педагогика: наука и искусство / Т.А. Стефановская. - М.: Совершенство, 1998. – С. 18 (356 с.).
6. Реймерс Н.Ф. Природопользование. Словарь справочник / Н.Ф. Реймерс – М.: Мысль, 1990. – С. 637.
7. Шишов С.Е. Школа: мониторинг качества образования /С.Е. Шишов, В.А. Кальней. – М.: Педагогическое общество России, 2000. – 320 с.

УДК – 371.3

**ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИЙ
І БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЗАСІБ
НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Бабакіна О.О., Колесникова О.М.

Харківський гуманітарно-педагогічний інститут

*Бабакіна О.О., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та психології*

*Колесникова О.М., студентка 4 курсу факультету
початкової освіти (заочна форма навчання)*

**ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ЯК НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИЙ І БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ
ЗАСІБ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Бабакіна О.О., Колесникова О.М.

У статті обґрунтовано використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі, розкрито можливості використання комп'ютерів для формування інформаційної культури молодших школярів.

Ключові слова: інформаційні технології, особистісно-орієнтований підхід, мультимедійні засоби, програмне забезпечення, мультимедійний проектор.

Ключові слова: інформаційні технології, особистісно-орієнтований підхід, мультимедійні засоби, програмне забезпечення, мультимедійний проектор.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ КАК НАИБОЛЕЕ ЭФФЕКТИВНЫЙ
И МНОГОФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ СПОСОБ
НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ**

Бабакина О.О., Колесникова О.М.

В статье обосновано использование информационных технологий на уроках в начальной школе, возможности использования компьютеров для формирования информационной культуры младших школьников.

Ключевые слова: информационные технологии, личностно-ориентированный подход, мультимедийная система, программное обеспечение, мультимедийный проектор.

**THE USE OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES
AS THE MOST EFFICIENT AND MULTIFUNKTIONAL
MEANS ON PRIMARY SCHOOL LESSONS**

Babakina O.O., Kolesnikova O.M.

The article substantiates the use of information technologies during the lessons in a primary school and the potential of the usage the computers for the formation of primary schoolchildren's information culture.

Key words: information technologies, personality oriented, multimedia system, software, multimedia projector.

Введення інформаційних технологій повинно починатися зі створення матеріального забезпечення, формування інформаційних потоків у системах підготовки спеціалістів різних галузей. Значного прогресу можна досягти у галузі освіти з впровадженням відповідних інформаційних комп'ютерних технологій, які зможуть зробити процес здобуття освіти більш гнучким, індивідуалізованим. Використання інформаційних технологій в початковій школі є одним з самих сучасних засобів розвитку особистості молодшого школяра, формування інформаційної культури.

Постановка проблеми. В даний час склалась досить суперечлива ситуація: незважаючи на ці позитивні фактори, комп'ютер в навчально-виховному процесі початкової школи, на жаль, використовується рідко, безсистемно і переважно з метою контролю знань, не торкаючись, як правило, інших етапів навчання. Основними причинами цього можна вважати недостатній рівень фінансування загальноосвітньої школи, нестача на ринку пропозиції педагогічних програмних засобів (ППЗ), які б відповідали дидактичним вимогам, відсутність методичних розробок з використання комп'ютера в цілому (і конкретних програм навчального призначення зокрема), а головне – недостатній рівень інформаційної компетентності більшості вчителів початкової школи. Це підтверджує багато проведених досліджень, зроблених у цій галузі.

В останні роки все частіше піднімається питання про застосування нових інформаційних технологій у початковій школі. Це не тільки сучасні технічні засоби, але й нові форми й методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Використання мультимедійних засобів навчання допомагає реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечує індивідуалізацію й диференціацію навчання з урахуванням особливостей дітей, їхнього рівня навченості, схильностей. Вивчення навчальних дисциплін за допомогою комп'ютерних програм викликає величезний інтерес в учнів. Як показує практика, використання комп'ютерних технологій у початковій школі поки ще обмежене й слабо пов'язане з навчальним процесом.

Мета статті обґрунтувати використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі, розкрити можливості використання комп'ютерів для формування інформаційної культури молодших школярів. Комп'ютер дозволяє більш глибоко розвивати резерви дитини, дає змогу вчителю працювати творчо, ініціативно, з більшою професійною майстерністю.

Модернізація шкільної освітньої системи передбачає використання засобів і форм пізнавальної діяльності учнів, відводячи велику роль інформатизації освіти, в тому числі використанню комп'ютерних та комунікаційних технологій [2].

Одне з головних завдань освіти в умовах інформаційного суспільства – навчити дітей користуватися інформаційними технологіями та

навчатися, використовуючи ці технології. Наскільки успішно буде вирішене це завдання, визначною мірою залежить розвиток країни і її місце у світовій спільноті [5].

Досвід впровадження та використання інформаційних технологій та систем дає змогу говорити про великі потенційні можливості цієї сфери при розв'язанні соціальних проблем суспільства. Україна є незалежною державою, що не стоїть осторонь цих процесів. Можна стверджувати, що інформаційні системи дедалі більше проникають в усі сфери діяльності суспільства. Але слід підкреслити, що процеси створення та впровадження інформаційних систем у нас здійснилися.

Важливі кроки у напрямі ефективної координації цих робіт було здійснено Національним агентством з інформатизації при Президентові України ще у 1998 році. Ці зусилля за підтримки державних, наукових, освітніх установ та установ недержавної форми власності завершилися перемогою. Верховною Радою України було прийнято три Закони України: «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації», «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації».

Основна частина. Основні шляхи реформування освіти, – проголошено в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), – полягають у забезпеченні розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадженні у навчально-виховному процесі сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень [3, с. 9].

В законі України “Про загальну середню освіту” одним із найважливіших завдань шкільної освіти визначено формування особистості учня, розвиток його здібностей і обдарувань, наукового світогляду. Виконання цього важливого завдання вимагає від учителя не тільки кропіткої і наполегливої праці щодо вдосконалення традиційних форм і методів навчання, а й пошуку нетрадиційних.

Використання комп'ютера як засобу навчання в навчально-виховному процесі початкової школи тягне за собою зміну і інших елементів педагогічної технології (процесу навчання, організації навчання, засобів навчання). Це припускає вирішення декількох груп проблем: загальнодидактичних, методичних, так званих інформаційних

(які відносяться до комп'ютера, як до засобу навчання), професійних і організаційних, кожна з яких, в свою чергу, передбачає вирішення відповідних теоретичних і практичних завдань.

Великі корпорації, які сьогодні займаються програмним забезпеченням, дуже багато роблять для освіти. «Один комп'ютер – один учень» – дуже гарний приклад, тому що державної програми ще немає, а пілот вже відбувся, його фінансувала корпорація «Intel». «Microsoft» робить програму для вчителів «Партнерство в навчанні». «Apple» розробляє навчальні класи, навчає вчителів.

Кардинальних змін вимагає система шкільної освіти. Сьогодні не можна вважати викладання дисциплін якісним, якщо вчитель не використовує у своїй роботі з учнями комп'ютерні технології та Інтернет.

Якщо говорити про початкову школу, впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес є доцільним і перспективним. Розглянемо, що дає впровадження ІКТ для учнів початкової школи.

Дитина приходить до школи у 6-7 років. Вона має необхідний для навчання рівень психічного розвитку, що характеризується розвиненою пам'яттю, гостротою і свіжістю сприйняття, допитливістю, яскравістю уяви, умінням керувати увагою тощо. Це об'єктивний бік психологічної готовності. А як щодо суб'єктивної психологічної готовності – бажання і прагнення вчитись школі? З приходом дитини до школи різко змінюється не тільки уклад її життя, але й соціальний статус, ігрова діяльність відходить на другий план, провідною стає діяльність навчальна. Головним обов'язком стає навчання – серйозна і важка справа, яка вимагає від молодшого школяра великих вольових зусиль. На жаль, інтерес до навчальної діяльності в дитини поступово починає знижуватися.

Психологи вбачають декілька цьому причин. Вони можуть мати особистісний характер – недоліки в розвитку пізнавальної діяльності або в розвитку особистості (мотивація учіння, самоорганізація, самодисципліна). Та спричинити знищення інтересу до навчання може й обрана вчителем методика навчання [1].

Ще і сьогодні провідне місце у викладанні предметів займають традиційні засоби – дошка, крейда та друковані джерела (підручники, зошити з друкованою основою). Завдяки ж використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це здійснює значний вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів. Тим більше, що молодші школярі уже готові до роботи з ІКТ: вони знають, що таке комп'ютер, у більшості випадків уміють ним користуватися, у них відсутній психологічний бар'єр: діти не бояться, що зламається машина, не вистачить знань упоратися з нею тощо.

Учителю застосування ІКТ дозволяє економити час і максимально ефективно вирішувати повсякденні справи і обов'язки як фахівця: готуватися до уроків (складати конспекти, добирати дидактичні матеріали тощо), батьківських зборів, виховних годин, різноманітних виступів на педрадах, засіданнях МО, семінарах тощо; оформлювати документацію; в оперативному режимі відслідковувати результати навчальної діяльності учнів; налагоджувати спілкування з батьками своїх учнів; обмінюватися з колегами досвідом роботи, власними методичними надбаннями, обговорювати з ними актуальні питання навчання і виховання школярів, швидко отримувати й систематизувати потрібну інформацію. Таким чином, упровадження ІКТ полегшує роботу вчителя, а навчання дітей робить більш цікавим і ефективним.

Для роботи в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати на уроці один комп'ютер і мультимедійний проектор, за допомогою якого потрібна інформація виводиться на екран, як правило, у вигляді слайдів. Щоб організувати індивідуальну роботу, кожний учень має бути забезпечений персональним комп'ютером.

Як показують дослідження, якість знань учнів підвищувалася, коли вони самостійно засвоювали навчальний матеріал, використовуючи ПК, а вчитель при цьому виконував роль організатора і координатора навчального процесу.

У початковій школі ІКТ можна використовувати на будь-якому етапі уроку: у процесі перевірки домашньої роботи, актуалізації знань,

вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю, оцінювання.

Сьогоднішні умови розвитку засобів навчання сучасної шкільної освіти зумовлюються зростаючими інтеграційними процесами, домінуючими складовими яких є нові інформаційні технології (НІТ).

Характерною рисою НІТ є те, що вони надають практично необмежені можливості для самостійної та спільної творчої діяльності вчителя та учнів. З авторитарного носія істини вчитель перетворюється на учасника продуктивної діяльності своїх вихованців та за допомогою комп'ютера створює сприятливе середовище для формування власного інтелекту.

Невід'ємною закономірністю вивчення дидактичних умов для застосування засобів навчання, зокрема комп'ютерно орієнтованих засобів навчання (КОЗН), зокрема, є врахування особистісних якостей учня молодшої школи, рівня керівничої компетентності вчителя в умовах навчального середовища у системі «учень – вчитель – засіб навчання».

Для учнів молодшого шкільного віку характерними є різниця в темпераменті, вольових та емоційних рисах, особливостей розумової діяльності, здібностей, переважаючий розвиток наочно-образної пам'яті, осмислене запам'ятовування. Разом із цим у молодшому шкільному віці є наявними необхідність у постійному закріпленні вмінь і навичок, високий авторитет учителя та його відповідальна роль у формуванні вищезазначених якостей молодшого школяра [4, с. 8].

Використання комп'ютерів у навчально-виховному процесі є одним з ефективних засобів підвищення мотивації і індивідуалізації навчання, розвитку творчих здібностей і створення сприятливого емоційного фону.

Саме мультимедіа-технології як найбільш ефективний і багатофункціональний засіб, який інтегрує в собі могутні розподілені освітні ресурси, може забезпечити формування і прояв ключових компетенцій учня, насамперед, інформаційної і комунікативної [6, с. 112].

Висновок. Таким чином, підсумовуючи висловлене вище, зазначимо що: сьогодні все більше відчувається потреба у подальший розробці вітчизняних програмних засобів, що орієнтовані на використання в навчальному процесі як початкової, так і основної школи.

Під час використання на уроці мультимедійних технологій структура уроку принципово не змінюється. У ньому, як і раніше, зберігаються всі основні етапи, змінюються, можливо, тільки їх тимчасові характеристики. Необхідно відзначити, що етап мотивації в даному випадку збільшується і несе пізнавальне навантаження. Це необхідна умова успішності навчання, оскільки без інтересу до здобуття знань, без уяви і емоцій немислима творча діяльність учня [7, с. 6].

Отже, для розв'язання питань упровадження інформаційних технологій на уроках в початковій школі потрібна розробка окремої державної програми наукових досліджень, починаючи з уточнення положень концепції інформатизації освіти з урахуванням сучасного рівня апаратно-програмних засобів, тенденції їх розвитку, вітчизняного та світового досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Возрастные и индивидуальные особенности обучения младших школьников. – М., 1989.
2. Гевал М.А. Загальні принципи використання комп'ютера на уроках різних типів // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2000. № 3.
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – К., 1994. – 25 с.
4. Жук Ю.О. Деякі психолого-педагогічні проблеми використання засобів нових інформаційних технологій у навчальному процесі середнього закладу освіти // Комп'ютер у школі та сім'ї. – № 4. – 1998 – С.7-10.
5. Intel Навчання для майбутнього. – К.: Видавництво «Нора-прінт», 2005.
6. Сучасні шкільні технології / Упоряд. І. Рожнятовська, В.Зоц. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Ред. Загальнопед. Газ. – 112 с.
7. Чашухина О.В., Данилова И.В. Использование новых информационных технологий в начальной школе <http://pedsovet.org/component/option,com>.